

Kenniscentrum inzake antibioticagebruik en -resistentie bij dieren

AMCRA 2020

Een ambitieus maar realistisch plan voor het antibioticumbeleid bij dieren tot en met 2020

De 10 streefdoelen en actiepunten uitgewerkt door alle ledensectoren van AMCRA vzw:

1. 50% minder antibioticumgebruik tegen 2020
2. 75% minder van de meest kritisch belangrijke antibiotica tegen 2020
3. 50% minder AB gemedicineerde voeders tegen 2017
4. Een omvattend datacollectiesysteem tegen 2016
5. Ieder bedrijf een plan
6. Veehouders en dierenartsen gebenchmarkt
7. Antibiotica niet voor preventie, alternatieven worden gepromoot
8. Sensibilisatie, tot vervelens toe
9. Transparantie en controle bij verschaffers en gebruikers
10. Monitoring van antibioticumresistentie

De sectorbrede aanpak die AMCRA vertegenwoordigt, is een uniek initiatief in Europa. Ondertussen zijn in andere Europese landen gelijkaardige initiatieven gestart naar AMCRA model. Een breed gedragen overleg- en actieorgaan werkt. Gezamenlijke inspanningen voor een rationele reductie van het gebruik resulteerden reeds in een gestage daling van het antibioticumgebruik bij dieren. Alle leden-sectoren van AMCRA bevestigen dan ook deze aanpak verder te willen bestendigen en werkten samen een visie 2020 uit.

De **visietekst AMCRA 2020** legt de krijtlijnen vast van het beleid met betrekking tot antibioticumgebruik en -resistentie bij dieren in België. Dit moet leiden tot een rationeel antibioticumgebruik bij alle dieren om een verdere toename en verspreiding van antibioticumresistentie te verhinderen en dus dieren- en volksgezondheid in de toekomst te vrijwaren.

Dit plan omvat **10 streefdoelen en actiepunten met bijhorende timing**. Uiteraard is dit plan niet allesomvattend en vergt het een verdere concrete invulling van heel wat van de maatregelen of doelstellingen. Deze invulling zal verder worden uitgewerkt in samenwerking met de bevoegde overheden en betrokken partijen.

Jaarlijks zal AMCRA een evaluatievergadering organiseren op het einde van het voorjaar (als gebruiksdata van voorgaand jaar beschikbaar zijn). Op dat moment kan een stand van zaken gemaakt worden en kan nagegaan worden in welke mate de doelstellingen worden gerealiseerd en waar en hoe bijsturing zich opdringt.

1. 50% minder antibioticumgebruik tegen 2020

Alle partners binnen AMCRA verbinden er zich toe om te streven naar een reductie van het totale antibioticumgebruik bij dieren van 50% tegen 2020¹. Dit wil zeggen dat er een gemiddelde jaarlijkse reductie in het totaal gebruik van om en bij de 7% noodzakelijk is. Eens voldoende resultaten van de datacollectie per diersoort beschikbaar zijn (zie onder) kan het vooropgestelde streefdoel verfijnd worden om op termijn 100% van het onnodig gebruik uit te faseren. Verder zullen diersoortspecifieke doelstellingen opgesteld worden binnen de krijtlijnen van een ambitie tot rationele reductie van het totaal gebruik van minimaal 50%.

2. 75% minder van de meest kritisch belangrijke antibiotica tegen 2020

Gezien het groot belang van de meest kritisch belangrijke antibiotica (quinolones en systemisch actieve 3de-4de generatie cefalosporines) voor zowel dieren- als volksgezondheid wordt er binnen de algemene doelstelling, zoals hierboven beschreven, gestreefd naar een verder doorgedreven reductie tot 75% van de genoemde producten tegen 2020¹.

3. 50% minder AB gemedicineerde voeders tegen 2017

Voor wat het gebruik van antibiotica in gemedicineerde voeders betreft, wordt ernaar gestreefd de in punt 1 vooropgestelde doelstelling sneller te bereiken, namelijk een reductie van 50% tegen 2017¹. Er wordt naar gestreefd om het voorschrijven van gemedicineerde voeders zo snel als mogelijk enkel nog door de bedrijfsbegeleidende

¹ Uitgedrukt in mg actieve substantie/kg biomassa zoals opgemeten in de jaarlijkse BELVETSAC rapporten. Als referentiepunt wordt hiervoor het gebruik in 2011 genomen.

dierenarts te laten plaatsvinden. Het streefdoel is dit tegen uiterlijk 2016 in voege te laten treden.

4. Een omvattend datacollectiesysteem tegen 2016

Begin 2014 is Belpork (Certus) gestart met een datacollectiesysteem voor de varkenssector. Andere initiatieven zijn volop in ontwikkeling. Tegen 2016 moeten datacollectiesystemen operationeel zijn die het antibioticumgebruik op ieder landbouwbedrijf (varkens, pluimvee, kalveren en rundvee) kunnen meten. Deze datacollectiesystemen kunnen door de sectoren of door de overheid worden beheerd. Ze moeten echter dezelfde methodologie en berekeningsmethoden gebruiken opdat de data steeds vergelijkbaar zouden zijn met mekaar, en met de data verzameld in de buurlanden. Binnen AMCRA zal een werkgroep opgericht worden om ook de mogelijkheden voor datacollectie bij andere diersoorten te bestuderen.

5. Ieder bedrijf een plan

Synchroon met het invoeren van de datacollectie wordt op ieder veehouderijbedrijf met bedrijfsbegeleiding een bedrijfsgezondheidsplan en een plan van aanpak opgesteld.

In het bedrijfsgezondheidsplan stelt de bedrijfsbegeleidende dierenarts in samenspraak met de veehouder een plan op om de algehele gezondheidsstatus van de dieren te optimaliseren. Dit kan door verbeteringen in het management, huisvesting, bioveiligheid, hygiëne, voeding, vaccinatiestatus, ... Ook het intensifiëren van diagnostiek en het opbouwen van een diagnose geschiedenis per bedrijf is hier een belangrijk onderdeel van. Het plan wordt jaarlijks geëvalueerd en er wordt nagegaan in welke mate de gemaakte afspraken werden gerealiseerd.

In het plan van aanpak staat gestipuleerd welke antibiotica in de voorraad aanwezig mogen zijn, hoe deze moeten bewaard worden en voor welke bedrijfseigen indicaties deze mogen toegepast worden na een initiële diagnose door de bedrijfsbegeleidende dierenarts. In dit plan van aanpak wordt steeds rekening gehouden met de aanbevelingen voor behandelingen zoals deze geformuleerd zijn in de AMCRA formularia. Het is bovendien noodzakelijk dat de veehouder voldoende opleiding krijgt met betrekking tot het correct en verstandig gebruik van diergeneesmiddelen.

6. Veehouders en dierenartsen gebenchmarkt

Op basis van de diersoortspecifieke datacollectiesystemen zullen streefwaarden voor het gebruik van antibiotica per bedrijf en per dierenarts worden opgesteld. Aan de hand hiervan wordt een begeleidingsprogramma uitgebouwd om de veehouders en dierenartsen aan te moedigen om, daar waar nodig, het antibioticumgebruik te verminderen.

7. Antibiotica niet voor preventie, alternatieven worden gepromoot

Geen enkel antibioticum zou nog een preventieve indicatie mogen bevatten, met uitzondering van pre- en peri-operatief gebruik en droogzetpreparaten. Voor de producten waar dit wel nog het geval is, zou de bijsluiter op korte termijn moeten aangepast worden. Hiertoe is een pan-Europees initiatief aangewezen opdat deze aanpassingen in alle Europese landen zouden gebeuren en omdat heel wat registraties reeds op Europees niveau worden beheerd. De farmaceutische industrie zal ook geen marketing voeren rond het preventief inzetten van antibiotica. Het nut en het gebruik van vaccins, gebaseerd op een goede onderliggende diagnostiek, wordt daarentegen

gepromoot, net zoals alle niet-antibiotica. Daartoe zou het toegelaten moeten worden dat de farmaceutische industrie voor niet-antibiotica merkspecifieke informatie kan geven rechtstreeks naar de verantwoordelijke van dieren.

Het Europees beleid inzake de harmonisatie van de registratie en beschikbaarheid van geneesmiddelen in de verschillende lidstaten moet verder worden doorgevoerd teneinde de beschikbaarheid van geregistreerde diergeneesmiddelen te verhogen, voornamelijk voor 'minor use' - 'minor species'.

8. Sensibilisatie, tot vervelens toe

AMCRA heeft de intentie een grote en langdurige sensibilisatiecampagne op te zetten om alle betrokken actoren blijvend te informeren over de noodzaak van verandering met betrekking tot het antibioticumgebruik en de beschikbaarheid van alternatieven. Deze sensibilisatiecampagne zal via alle mogelijke communicatiekanalen worden gevoerd in samenwerking met alle betrokken partijen. Er moeten extra middelen vrijgemaakt worden om deze sensibilisatie mogelijk te maken en AMCRA vraagt de overheid om hier de nodige middelen voor te voorzien.

9. Transparantie en controle bij verschaffers en gebruikers

AMCRA vraagt aan de bevoegde overheden om intensieve controles uit te voeren op de geneesmiddelenstromen bij de dierenarts, veehouder, apotheker en mengvoederfabrikant, op de correcte registratie in de datacollectiesystemen en op de toepassing van de geldende wetgeving. Tevens vraagt AMCRA dat de bevoegde overheden regelmatig rapporteren over de wijze en de resultaten van deze controles. De bevoegde instanties treden gepast op ten aanzien van de overtreders.

10. Monitoring van antibioticumresistentie

Het is van groot belang dat, naast een geïntegreerde aanpak ter hoogte van het gebruik van antibiotica, ook het voorkomen van resistentie zelf gemonitord en gekoppeld wordt aan gegevens inzake antibioticagebruik. Daartoe moeten alle resistentiedata, aanwezig bij bedrijven, overheden, universiteiten, ARSIA/DGZ, labo's,... zoveel als mogelijk publiek beschikbaar gemaakt worden opdat AMCRA deze vervolgens kan bundelen en bijdragen tot de analyse en bekendmaking van de resultaten.

Hiertoe is het eveneens van belang dat gewerkt wordt aan de harmonisatie van de uitvoering, interpretatie en rapportering van gevoeligheidsbepalingen. AMCRA zal hiervoor de betrokken overheden en laboratoria samenbrengen om hierover tot geharmoniseerde protocollen te komen.

Daarnaast moet ook verder geïnvesteerd worden in onderzoek naar alle factoren (antibacteriële en andere) die de selectie en verspreiding van resistentie in de hand werken of kunnen tegengaan, en naar de link tussen gebruik van antibiotica bij dieren en het voorkomen van resistentie bij de mens.